

Seveda je to le delček literature o pesniku; več lahko izvemo v Slovenskem biografskem leksikonu pod geslom Fran Žgur izpod peresa Marjana Breclja.

»Žgurjeve pesmi so po veliki večini mladinske, a vendar ne otroške v pravem pomenu besede, so nekaj več: pesmi moža, ki s toplo ljubeznijo doživlja svojo zemljo in si je kljub starosti ohranil otroško, lepote žejno srce. Njemu je življenje pesem in pesem življenje in storil bi mu največjo krivico, kdor bi mu odrekel pesniške darove.

Pa mu je pesem razen notranje radosti in utebe pripravila le malo veselja. Rajši nasprotno: kot pozabljen slavček živi v svoji vasi, njegove pesmi pa raztresene samevajo po raznih listih. Le en zvezčič jih je zbral, ki so potem z naslovom »Pomladančki« pred leti izšle v Gorici. Še v mestu se radi ponorčujejo iz pesnika, ki se

pogovarja s svojo notranjostjo in s narodo, na vasi pa je deležen mnogoterega posmeha. Veliko ljubezni je bilo treba, da ni skrival in tajil »hčerk svojega srca«.5

Gospodu Jerasu smo hvaležni, ker nam je izročil Žgurjevo zapuščino. S tem se ponuja priložnost, da bi Pomladančki doživeli ponovno izdajo, saj ima to zbirko le malokdo.

Opombe

- 1 Pesnik Fran Žgur umrl, Istra, Zagreb, 24. 2. 1939, št. 8, str. 2.
- 2 Prav tam.
- 3 Slovenski biografski leksikon, 15. zvezek, str. 963-964.
- 4 Slovenski biografski leksikon, 15. zvezek, str. 964.
- 5 France Bevč, Pogovor s Franom Žgurjem, Mladika, 1. XVII, 1936, št. 12.

Arhivska zapuščina duhovnika, skladatelja in narodnega delavca Vinka Vodopivca

Ivanka Uršič

V Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici smo se pridružili vrsti kulturnih prireditev ob 40. obletnici smrti duhovnika, skladatelja in narodnega delavca Vinka Vodopivca z nalogo, da zberemo Vodopivčevo zapuščino.

Iz Primorskega slovenskega biografskega leksikona povzemam nekaj osnovnih podatkov o življenju in delu Vinka Vodopivca. Rodil se je 16. januarja 1878 v Ročinju. Od tu se je družina selila v Podgoro, nato pa v Grgar. Vodopivec se je že zgodaj navduševal za glasbo. Prve napotke mu je dajal oče. Po ljudski šoli je obiskoval gimnazijo v Gorici. V tem času se je začel učiti violino in tamburico. Po maturi leta 1898 je stopil v bogoslovje in 14. julija 1901 je bil posvečen za duhovnika. Kot kaplan je služboval v Kamnjah (1902-1906), Črničah (1906-1907), nato so ga premestili v Kromberk, kjer je ostal do konca življenja. Med prvo svetovno vojno se je za dve leti umaknil v Cerknico. Po vojni se je vrnil v Kromberk ter skupaj s farani delal pri obnovi porušenih domov. Kljub številnim obveznostim je veliko ustvarjal. Bil je pod stalnim nadzorom goriške kvesture oziroma karabinjerske postaje v Solkanu. Tudi druga svetovna vojna ni preprečila Vodopivčevega kulturnega delovanja.

Pomemben je bil tudi kot zborovodja, vzgajal je številne pevce. Izredno pomembno je njegovo delo pri izdaji pesmaric; uredil je več zbirke za moške in ženske zборе na cerkvenem področju. Umril je 29. julija 1952 v bolnišnici v Vipavi, pokopan pa je v Kromberku. Vodopivec se je ukvarjal s cerkveno in svetno glasbo; mnoge njegove pesmi so ponarodele. Bil je ljudski poet, ki se je znal približati ljudskemu občutju in je odigral pomembno vlogo zlasti v času fašistične okupacije na Primorskem.

Vodopivec je ustvarjal v različnih okoliščinah, zato je veliko rokopisov ostalo raztresenih na Primorskem tostran in onstran meje in tudi po drugih krajih Slovenije. Do sedaj nam je uspelo zbrati ali vsaj evidentirati pri različnih imetnikih precejšnjo količino Vodopivčevih rokopisov skladb in drugega arhivskega gradiva. S tem so se potrdila predvidevanja, da je na terenu ostalo precej njegovih neobjavljenih skladb, ki so nastale po naročilu posameznih zborov oziroma njihovih pevovodij in organistov.

Pri zbiranju Vodopivčeve zapuščine so pomagali tudi njegovi še živeči sorodniki, dosedanji proučevalci njegovega življenja in dela ter nekatere kulturne inštitucije.

Devetnajst darovalcev je Pokrajinskemu arhivu izročilo dokumente iz Vodopivčeve zapuščine. Nekateri so izročili dokumente v originalu, nekateri pa v fotokopijah. Posebej bi izpostavila gradivo, ki sta ga izročili Vodopivčeva sestrična Marija, ki živi v Dornberku, in vdova njegovega nečaka Ivanka Vodopivec iz Ajdovščine.

Skupna količina dosedaj zbranega gradiva obsega 0,5 tekočega metra, to je 5 arhivskih škatel.

Gradivo je v glavnem dobro ohranjeno, le nekateri dokumenti bi bili potrebni manjšega restavratorskega posega.

Zbrano gradivo obsega v glavnem rokopise cerkvenih in posvetnih skladb za odrasle in mladinske pevske zборе (najstarejši je rokopis skladbe Večer, 28. 6. 1893). Med zbranimi skladbami so nekatere še posebej dragocene, saj so veljale za pogrešane.

Rokopisi skladb tu pa tam vsebujejo tudi kratke zabeležke oziroma pisma.

Zapuščina obsega tudi precej fotografij različnih formatov iz raznih obdobij Vodopivčevega življenja in tudi njegovega pogreba.

Zanimivi sta spominski plaketi; eno je Vodopivcu poklonilo vodstvo in članice Marijine družbe goriške nadškofije ob šestdesetletnici dne 10. 1. 1938, drugo pa so mu podarili prijatelji iz Buenos Airesa ob zlati maši leta 1951.

Precejšen del zapuščine obsegajo tiski, to so časopisi, revije, knjige iz njegove osebne knjižnice, ki so praviloma opremljeni z njegovim

podpisom oz. pečatom, v glavnem je to literatura z glasbenega področja.

Navezali smo stike še z nekaterimi imetniki Vodopivčeve zapuščine, vendar do zdaj še nismo uspeli gradiva dobiti. Največji delež hrani Joško Kragelj, ki je že vsa povojna leta s številnimi objavami in razstavami poudarjal pomen Vinka Vodopivca.

Upamo, da se bo Vodopivčeva zapuščina v našem arhivu še dopolnjevala in postala zaključena celota njegovega opusa.

Darovalci zapuščine Vinka Vodopivca:

1. Marija Okoren, Ljubljana
2. Srečko Vončina, Župnijski urad Šlovrenc
3. Anton Pavlica, Plave
4. Nada Rojec, Sovodnje
5. Joško Lovec, Bukovica
6. Župnijski urad Begunje pri Cerknici
7. Glasbena matica Trst, Ignacij Ota
8. Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice
9. Nada Sancin, Gorica
10. Marija Pelicon, Sovodnje
11. Franc Pavlica, Dornberk
12. Majda Juretič, Prosvetno društvo Podgora
13. Terezika Paljk, Solkan
14. Vinko Paljk, Župnijski urad Solkan
15. Marija Vodopivec, Dornberk
16. Ivanka Vodopivec, Ajdovščina
17. Župnijski urad Medana
18. Župnijski urad Cerknica
19. Rozina Konjedic, Snežatno.

Fotografija Vinka Vodopivca v družbi dveh prijateljev iz leta 1924 (izročila Nada Rojec iz Sovodenj) (Fond: Vinko Vodopivec, PANG)